ALLYSON GREY RESİMLERİNDE GEOMETRİK ŞEKİLLER

Neslihan Öztürk Bütow
Dr. Öğr. Üyesi, Selçuk Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Resim Bölümü, ressamneslihanozturk@gmail.com, ORCID: 0000-0002-0956-6129

Öztürk Bütow, Neslihan. "Allyson Grey Resimlerinde Geometrik Şekiller". idil, 79 (2021 Mart): s. 463–477. doi: 10.7816/idil-10-79-08

ÖZ

Çağdaş sanatçılar arasında dikkati çeken Allyson Grey resimlerinde sıklıkla kare şekilleri kullanmakta ve bu kare şekillerle özgün geometrik şekiller meydana getirmektedir. Grey resimlerinin karakteristiği olan bu özgün geometrik şekillerin nasıl meydana geldiğini anlamak ve onların tarihsel açıdan önemini belirlemek için sanatçının resimlerini analiz etmek amaçlanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda, geometrik şekiller ve Grey'in resimleri hakkında nitel araştırma yöntemi yoluyla elde edilen bilgiler iki ana bölüm halinde sunulmuştur. Araştırmanın birinci bölümünde geometrik şekillerin resim sanatındaki yeri açıklanmıştır. İkinci bölümde Grey'in özgün geometrik şekilleri form, teknik ve sanatsal ifade bakımlarından incelenmiştir. Sonuç olarak, geometrik şekillerin tarih öncesi zamanlardan itibaren resim sanatı tarihinin bir parçası olarak var olduğu ve Antik Mısır'dan itibaren resim kompozisyonunda önemli bir rol oynadığı gözlenmiştir. Grey'in, binlerce yıllık bir geçmişe sahip geometrik şekiller aracılığıyla sonsuzluğu betimlediği ve sanatsal yaratıcılığının devamlılığını sağladığı anlaşılmıştır. Ek olarak, Grey hakkında Türkçe yazılmış yeterli kaynak bulunmaması nedeniyle bu araştırmanın ileride yapılacak araştırmalar için önemli bir kaynak olacağı düşünülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Allyson Grey, geometrik şekil, resim, sanat

Makale Bilgisi:
Geliş: 7 Ocak 2021 *Düzeltme: 11 Şubat 2021* *Kabul: 8 Mart 2021*

© 2021 idil. Bu makale Creative Commons Attribution (CC BY-NC-ND) 4.0 lisansı ile yayımlanmaktadır.

Giriş

İnsanoğlu yaşamsal macerasının başladığı andan itibaren düşünce sistemini geliştiren ve duyulara hitap eden bir yaratım süreci içerisinde bulunmuştur. Bir ağaca benzetilebilecek bu yaratım sürecinin bir parçasını, başka bir ifade ile ağacın bir dalını, resim sanatı oluşturmaktadır. Resim sanatı, mağara duvarı gibi tarih öncesi yüzeylerde yer alan örneklerinden tuval gibi modern zaman yüzeylerinde yer alan örneklerine kadar binlerce yıllık bir geçmişe sahip olmaktadır. Bu binlerce yıllık geçmiş içerisinde insanlığın gelişimine paralel olarak resim sanatında malzeme, teknik, anlatım ve benzeri açılardan zengin bir çeşitliliğin meydana geldiği bilinmektedir. Resim sanatının bu zengin çeşitliliği içerisinde, geometrik şekillerin resim sanatının tüm zamanlardaki örnekleri açısından bir keşişim kümesi oluşturduğu söylenebilmektedir. Zamansız bir biçimde hemen her resimde görülmesi mümkün olan geometrik şekillerin binlerce yıldır varlığını koruyarak güncel sanat dünyasına ulaşması ilgi uyandırmaktadır. Güncel sanat dünyası içerisinde pek çok sanatçı, dikdörtgen, kare ya da daire gibi tuval yüzeylerine çalışmakta ve resimsel yaratıcı süreçleri için geometrik şekillerden yararlanmaktadır. Bu sanatçılar arasında yer alan Allyson Grey resimlerinde geometrik şekilleri sıklıkla kullanması bakımından diğer sanatçılar arasında dikkati çekmektedir.

Allyson Grey, 1970'lerden 2020'li yıllara kadar gerçekleştirdiği resimlerinde geometrik şekilleri kullanarak özgün bir anlatım dili oluşturmaktadır. Grey resimlerinde yer alan bu geometrik şekillerin sanatçı tarafından uygulanışını anlamak ve sanatçının resimlerini teknik, konu, bağlam açılarından analiz etmek amaçlamaktadır. Bu amaç doğrultusunda yapılan araştırmanın ilk bölümünde, geometrik şekil ifadesinin tanımına yer verilerek geometrik şekillerin resim sanatındaki yeri örneklendirilmekte, ikinci bölümde de sanatçı Grey'in farklı yıllarda yapmış olduğu 5 resim konu paralelinde açıklanmaktadır.

Resim Sanatında Geometrik Şekiller

Yunanca "Geo" (yer) ve "metro" (ölçüm) kelimelerinin birleşimi olan geometri kelimesi Antik Yunan'dan itibaren kullanılmaktadır (Aktaran: Eren, 2020, s: 3). Güncel Türkçe Sözlük'te geometri; nokta, çizgi, açı, yüzey ve cisimlerin birbirleriyle ilişkilerini, ölçümlerini, özelliklerini inceleyen matematik dalı olarak tanımlanmaktadır. "Geometrik şekil" ifadesi ise 'bazı matematiksel varlıkların gösterilmesine yarayan resim' olarak kullanılmaktadır (Türk Dil Kurumu, 2021).

Kandinsky'e göre şekil; yalnız başına gerçek veya gerçek dışı nesnenin temsili, bir alanın sadece soyut biçimde sınırlaması, kendiliğinden var olandır (1981, s. 49). Wikipedi'de geometrik şekil, 2 boyutlu, belirli bir alanı ve çevresi olan çokgenlere verilen isim olarak ifade edilmektedir (Wikipedia, 2021a). Yine aynı kaynakta, çokgen; düzlemde herhangi üçü doğrusal olmayan n tane noktayı ikişer ikişer birleştiren doğru parçalarının oluşturduğu kapalı şekiller olarak tanımlanmaktadır (Wikipedia, 2021b).

Yukarıda yer alan tanımların, hemen herkesin çok küçük yaştan itibaren farkında olduğu çizgi, kare, üçgen, beşgen, daire gibi geometrik şekillerin ifade edilmesinde kullanıldığı bilinmektedir. Güneşin daire biçiminde olması ya da bir dağın üçgen biçiminde olması gibi örneklendirilebilecek bu geometrik şekiller yaşam içerisinde olduğu gibi insanoğlunun yaratıcı düşüncesinin bir yansıması olan resim sanatında da gözlenebilmektedir.

Bilindiği üzere resim sanatı yüzey üzerinde iz bırakan çeşitli malzemelerin birlikteliğinde gelişen yaratıcı eylemlerin bir sonucu olmaktadır. Bu yaratıcı eylemlerin ilk örnekleri arasında Afrika Orta Taş Devri'nde yapılmış çizimlerin bulunduğu izlenmektedir. Görsel 1'in sol tarafında Güney Afrika'da yer alan Blombos Mağarası'nda yapılan kazılar sonucu ortaya çıkarılan, Afrika Orta Taş Devri'nde yapılmış kahverengi renkte okr taşı yer almaktadır. Görsel 1'in sağ tarafında da bu okr taşı üzerinde yer alan ve taşın kazınması yoluyla oluşturulduğu anlaşılan geometrik çizimin şeması bulunmaktadır. Okr taşı üzerinde yer alan geometrik çizime dikkatli bakıldığında, diyagonal çizgilerin birbirleri ile kesişerek taşın ortasında yer alan baklava dilimlerini meydana getirdiği görülmektedir. Taşın üst kısmında, orta kısmında ve alt kısmında birbirine paralel olarak çizilmiş taş boyunca devam eden yatay çizgiler, taş üzerinde yer alan diyagonal çizgilerle birleşerek üçgen şekiller oluşturmaktadır.

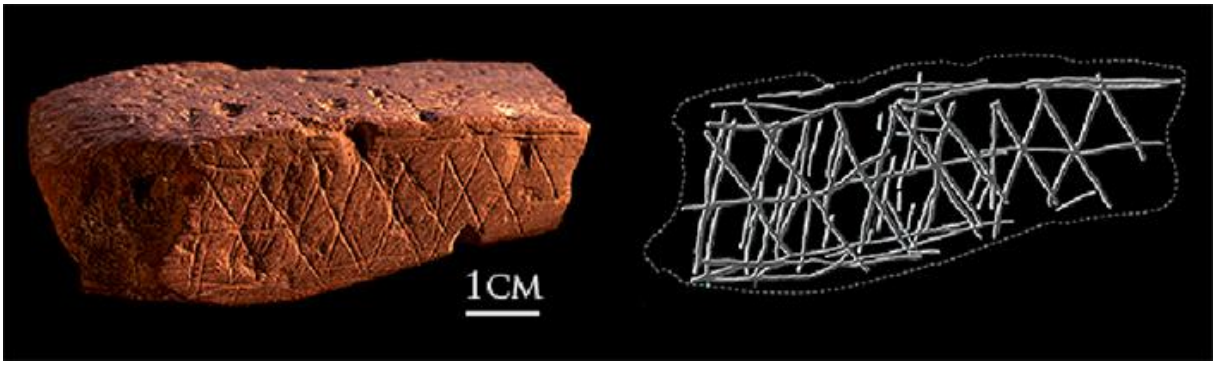

Görsel 1. Sol tarafta üzerinde geometrik şekiller bulunan okr taşı ve sağ tarafta bu okr taşı üzerinde yer alan çizimin şeması, milattan önce 77.000 dolayları, Blombos Mağarası – Güney Afrika, Fotoğraf: Chris. S. Henshilwood KhanAcademy. Erişim Tarihi: 16.01.2021 t.ly/RGXt

Konu paralelinde Seawright, demir oksitlerinin birleşiminden oluşan okr taşının Afrika Orta Taş Devri'nde (milattan önce 250000 – 40000 yılları arası) yaygın olarak kullanılan bir taş olduğunu ve bu okr taşının boyamak amacıyla kullanıldığına dair çeşitli tespitlerin olduğunu belirtmektedir (2014, s. 6). Okr taşından toz boya elde edebilmek için taşın kazınması yoluyla oluşturulmuş geometrik şekiller Homo Sapiens'in zihinsel gelişimi ve sosyal bir çevre kurma gibi becerilerinin gelişimi açısından önemli görülmektedir (Seawright, 2014, s: 6 - 10).

Görsel 2. Üzerinde geometrik şekiller bulunan mağara duvarı, Üst Paleolitik Dönem Las Chimeneas Mağarası-Kuzey İspanya, Fotoğraf: D. von Petzinger Ideas.Ted. Erişim Tarihi: 14.02.2021 t.ly/9fZj

Soyut biçimler, kazınmış bezemeler Afrika Orta Taş Devri'nin en yaratıcı dönemi olan milattan önce 77000 yılından itibaren tespit edilebilmektedir. Bu tespitler Homo Sapiens'in Blombos Mağrası'nda karalamadan daha fazlasını yaptığını kanıtlamak için yeterli bulunmamaktadır. Ancak, Afrika Orta Taş Devri yerleşim yerleri

boyunca kemik ve devekuşu yumurtası üzerinde tekrarlayan benzer geometrik şekiller bu en yaratıcı dönem ile ilgili şematik bir model ortaya çıkarmaktadır (Henshilwood, D'Errico & Watts 2009, s: 28). İlk olarak Afrika Orta Taş Devri'nde gözlenmeye başlayan geometrik şekillerin birer karalama olup olmadığı konusu ileride yapılacak araştırmalarla aydınlanmayı beklerken, son yıllarda yapılmış olan bir araştırma ile Görsel 2'de bir örneği izlenen Avrupa Buzul Çağı süresince yapılmış geometrik şekillerinin birer karalama olmadığı ortaya çıkarılmıştır.
Paleantropolog Genevieve von Petzinger, Avrupa Buzul Çağı'nın 30.000 yıllık bir dönemi içerisinde yaygın olarak kullanılan 32 farklı geometrik şekil tespit etmiştir. Görsel 3'de yer alan, içerisinde oval, yarım daire, çizgi, kare ve dikdörtgenin de yer aldığı birbirinden farklı 32 geometrik şekil birer sembol olarak kullanılmıştır. Von Petzinger, İspanya'da, Fransa'da, Portekiz'de ve Sicilya'da bulunan toplam 52 alanda yer alan mağara sanatını belgelemiş ve ziyaret ettiği yerlerin %75'inde daha önce belgelenmemiş yeni geometrik şekiller bulmuştur. Bu geometrik şekillerin rastgele karalamalar ya da dekorlar olması için ziyaret ettiği yerlerde daha fazla çeşitliliğin gözlenmesi gerektiğini belirten Petzinger, bazı şekillerin zaman ve mekân boyunca tekrarladığını, bazı şekillerin zaman içerisinde popülerliğini yitirdiğini, bazılarının bölgesel olduğunu, bazılarının da sonradan keşfedildiğini saptamıştır (Petzinger, 2015). Milattan önce 10.000 ve 40.000 yılları arasında tüm Avrupa kıtasında görülen bu geometrik şekillerin %65'inin söz konusu tüm bu zaman dilimi boyunca varlığını sürdürdüğünü gözlemlemiştir. Bu geometrik şekillerin birer sembol olarak onları yapan insanlar için bir anlam ifade ettiğini ve bu anlamlı semboller aracılığıyla insanlar arasında iletişimin sağlandığını belirtmiştir (Von Petzinger, 2015).

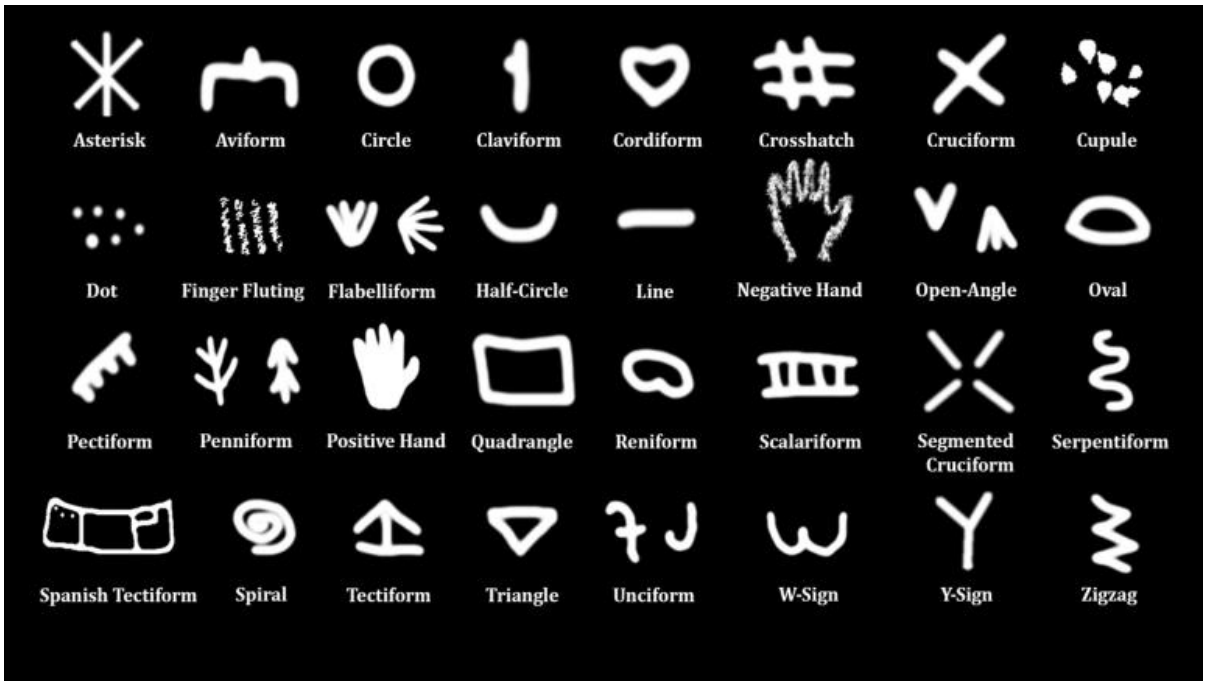

Görsel 3. Genevive von Petzinger'in raporladığı Avrupa Buzul Çağı'nda yaygın olarak kullanılan 32 geometrik sembol
Ideas.Ted. Erişim Tarihi: 14.02.2021 t.ly/9fZj

Görsel 3'de yer alan geometrik işaretlerin onları yapan insanlar için ne tür bir anlam ifade ettiği sorusunun cevabı halen gizemini korusa da bu işaretlerden "*Circle"* şeklinin bir güneşi simgelediğinden, "*Serpentiform"* şeklinin bir akarsuyu simgelediğinden ya da "Penniform" şeklinin bir tür bitkiyi simgelediğinden söz edilebilmektedir. Ek olarak, "Asterisk" ve "Crosshatch" şekillerinin modern dünyanın en önemli iletişim aracı olan telefon ekranlarında yıldız ve kare tuşu olarak bulunması da bu sembollerle ilgili bir başka dikkat çekici nokta olmaktadır.

Binlerce yıllık bir zaman dilimi boyunca varlığını korumayı başarmış, nesiller boyu insanlar arasında iletişimi sağladığı düşünülen, pek çok farklı kültürde yer aldığı gözlenen geometrik şekiller, Antik Mısır Sanatı'ndan itibaren resim kompozisyonunun bir parçası haline gelmektedir. Görsel 4'de Antik Mısır Resim Sanatı'nda yer alan bir duvar resmi izlenmektedir. İki figürün el ele tutuştuğu görülen söz konusu görselde, Antik Mısır

Sanatı'nın üslupsal bir özelliği olan resimsel yazının, yani anlamı olan sembollerin figürlerin etrafında sistematik bir düzenleme içerisinde yer alışı dikkati çekmektedir. Görsel 5'de, Görsel 4'de yer alan *Isis Öncülüğünde Kraliçe Nefertiti* isimli resimde yer alan bu sistematik düzenlemenin şeması bulunmaktadır. Söz konusu bu şema, resmin yüzey alanının kendi içerisinde bölünmesi ile ortaya çıkmış geometrik şekillerden meydana gelmektedir. Görsel 5'in izlenmesi ile "x" şekli olarak yorumlanabilecek, Görsel 3'de Petzinger'in tanımladığı şekliyle "*Cruciform*" yani haçımsı bir şeklin resim yüzeyinde yer alan figürlerin kollarının birleşim yönünü oluşturduğu gözlenmektedir. Ayrıca, resimsel yazı olarak bilinen sembolik karakterle dilin kurulmasında da daire, çizgi gibi geometrik şekiller de söz konusu görselde izlenmektedir.

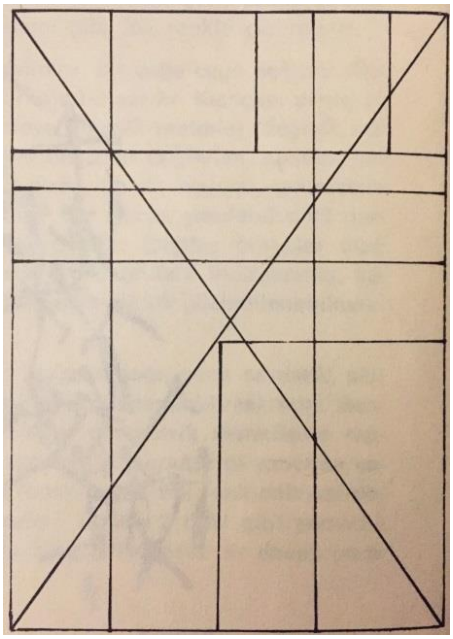

Görsel 4 (sol). milattan önce 13.yüzyıl, *Isis Öncülüğünde Kraliçe Nefertiti / Queen Nefertiti Being led By Isis,*
Kraliçe Nefertiti Mezarı – Thebes / Mısır
New York Metropolitan Müzesi'nde yer alan Charles K. Wilkinson tarafından yapılan birebir kopya (faksimile)
Met Museum. Erişim Tarihi: 14.02.2021 t.ly/lqQZ

Görsel 5 (sağ). Görsel 4'de yer alan resmin geometrik şeması
Turani, Adnan. (1978). *Resimde Geometri İşlemleri - Sorunları*. Ankara: Türkiye İş Bankası, s. 14.

Resim sanatının tarihsel gelişimi içerisinde yaşanan teknolojik gelişmelerin bir ürünü olarak 16.yüzyıl İtalya Rönesans'ından itibaren tuval kullanımının yaygınlık kazandığı bilinmektedir. Tuval kullanımı ile birlikte geometrik şekillerin resim kompozisyonunun vazgeçilmez bir unsuru haline geldiği izlenmektedir. Rönesans Sanatı'nın dünyaca tanınmış sanatçısı Tiziano Vecelli'nin Görsel 6'da yer alan *Mesih'in Mezara Koyuluşu* isimli eseri geometrik şekillerin resim kompozisyonunun önemli bir unsuru olması açısından örnek verilebilmektedir. Görsel 6'da sol tarafta dünyaca tanınmış İtalyan ressam Tiziano Vecelli'nin *Mesih'in Mezara Koyuluşu* isimli resmi ve Görsel 7'de söz konusu bu resmin kompozisyon şeması yer almaktadır. Kompozisyon şeması dikkatli izlendiğinde, tuvalin kenar uzunluklarına bağlı yapılan hesaplamalara dayanarak ortaya çıkan geometrik şekiller dikkati çekmektedir. Söz konusu kompozisyon şemasında yer alan geometrik şekiller, dikdörtgen biçiminde olan tuval kenar uzunlukları üzerinde çeşitli hesaplamalara bağlı olarak belirlenen noktaların birbirleri ile açı oluşturacak şekilde dikey, yatay ve diyagonal düzlemde bir araya gelmesi yöntemi ile oluşmaktadır.

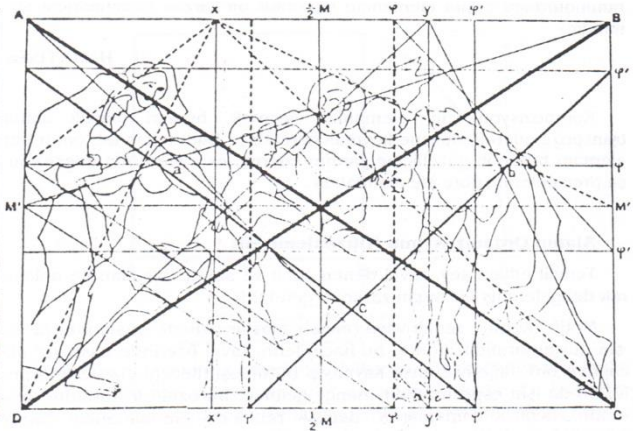

Görsel 6 (sol). Tiziano Vecelli, 1520, *Mesih'in Mezara Koyuluşu* / *The Entobment of Christ*, 148 x 212 cm, Louvre Müzesi – Paris

Görsel 7 (sağ). Görsel 6'da yer alan resmin kompozisyon şeması

Bigalı, Ş. (1999). *Resim Sanatı*. Türkiye İş Bankası Yayınları, s. 296

Antik Mısır ve Yunan Sanatlarından itibaren kullanılan, Klasisizm, Rönesans, Altın Çağ, ve Kübizm'de de ressamların tercihi olan tuval yüzeyi üzerindeki dengeli dağılımı sağlayan yüzey bölünmeleri ile meydana gelen geometrik şekillerden bazıları Görsel 8'de yer almaktadır. Bu yüzey bölünmelerinden, söz konusu görselin solunda bulunan ilk bölünme yöntemi, dikdörtgenin uzun kenarının üç eşit parçaya ve kısa kenarının iki eşit parçaya bölünmesiyle oluşmaktadır. Bu bölünme yöntemi, tuval dikdörtgenini 3 tanesi yukarıda ve 3 tanesi aşağıda olmak üzere birbirine eş 6 küçük dikdörtgene bölmektedir. Söz konusu görselin ortasında yer alan ikinci bölünme yöntemi St. André Haçı'na göre bölme olarak adlandırılmaktadır. Bu bölme yönteminde ilk aşama, dikdörtgenin kısa kenar uzunluğunun uzun kenar üzerinde soldan ve sağdan belirlenmesi ile başlamaktadır. İkinci aşamada dikdörtgenin üst ve alt tabanında yer alan noktalar sol üstteki iki nokta sağ alttaki iki noktayla, sağ üstteki iki nokta da sol alttaki iki nokta ile birleşecek şekilde diyagonal düzlemde bağlanmaktadır. Sonuç olarak "x" harfini anımsatan bir şekil meydana gelmektedir. Görsel 8'de yer alan üçüncü şema Altın Bölüm'e göre bölme olarak adlandırılmaktadır. Görselde izlendiği gibi bu bölünme yöntemi, farklı uzunlukların birbirine oranının matematikte altın sayı olarak bilinen 1,6 sayısını vermesi ile oluşmaktadır (Bigalı, 1999, s. 299 – 300).

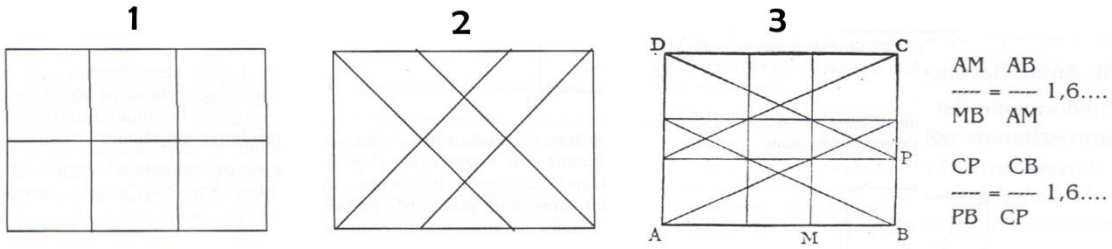

Görsel 8. Resim kompozisyonu için geometrik şemalar
Bigalı, Ş. (1999). *Resim Sanatı*. Türkiye İş Bankası Yayınları, s. 299 – 300.

Resim sanatının zaman içerisindeki yolculuğunda; Kübizm, Soyut Sanat, Sürrealizm, Konstruktivizm, Süprematizm, Minimal Sanat ve Optik Sanat anlayışlarında olduğu gibi her zaman geometrik şekiller içeren kompozisyonlara sahip olduğu bilinmektedir. Konu paralelinde Turani, resim yapıtının hangi çağda yapılırsa yapılsın, kendine özgü, çok yönlü kuruluşlu motif ve kompozisyonları beraberinde getirdiğini, resme ait geometrinin yapıtın oluşumu sırasında kendine özgü bir sistem olarak geliştiğini söylemektedir (1978, s. 84).

Konu paralelinde Kandinsky de geometrik şekillerin her biri kendine has bir iç sese ve manevi bir havaya sahip olduğunu ve bu havanın, geometrik şekillerin birbirleri ile ilişkisine bağlı olarak farklılaşıp zenginleştiğini belirtmektedir (1981, s. 50).

Buraya kadar incelenen örnekler aracılığıyla geometrik şekillerin tarih öncesi çağlardan itibaren bir anlam ifade ettiği ve Antik Mısır sanatından itibaren resim kompozisyonunun bir parçası olageldiği izlenmektedir. Rönesans sanatından itibaren, geometrik şekillerin tuvalin dengeli bir yüzey bölümlendirmesine sahip olması açısından önemli olduğu gözlenmektedir. Yer verilen bilim adamlarının görüşleri birlikteliğinde, geometrik şekillerin, neredeyse başlangıcından bu yana resim sanatının içerisinde yer aldığı, birer sembol olarak kullanıldığı, hangi çağda yapılırsa yapılsın resim yapıtının oluşumunda önemli rol oynadığı ve resmin genel havasını zenginleştirdiği anlaşılmaktadır. Resim sanatı tarihi içerisinde binlerce yıllık bir gelenek olduğu söylenebilecek geometrik şekillerin, güncel sanat dünyası içerisinde de varlığı gözlenmektedir. Güncel sanat dünyasında pek çok sanatçı, binlerce yıllık bir geleneğin ürünü olan geometrik şekiller aracılığıyla sanatsal üretimlerini gerçekleştirmeye devam etmektedir. Bu sanatçılar arasında yer alan Allyson Grey, nesilden nesile aktarılmış geometrik şekilleri kullanarak özgün geometrik şekiller oluşturması açısından dikkati çekmektedir.

1. Allyson Grey ve Resimleri Üzerine

Allyson Grey 1952 yılında Amerika Birleşik Devletleri'nde yer alan Maryland eyaletinde dünyaya gelmiştir (Google, 2021). 1976 yılında Tufts University'de yüksek lisans eğitimini tamamlayan Allyson Grey; Boston Museum School, Tufts University ve Omega Institute'de 17 yıl boyunca sanat eğitimcisi olarak çalışmıştır (Cosm, 2021). Allyson Grey dünyaca tanınmış sanatçı Alex Grey ile evlidir ve 1975 yılından itibaren eşi ile aynı atölyeyi paylaşmaktadır (Grey, 2021a, p. 6). Sanatsal performanslarının çoğunu birlikte gerçekleştiren Grey çifti, 2004 yılında kâr amacı gütmeyen Chapel of Sacred Mirrors (Kutsal Aynalar Şapeli) isimli bir sanat merkezi kurmuştur (Grey, 2021).

Allyson Grey, 40 yılı aşkın süredir resim, enstalasyon ve performans, fotoğraf ve sinema gibi farklı disiplinlerde sanatsal üretimlerde bulunmaktadır. Sanatçının web sitesinde, 1964 – 2020 yılları arasında yapılmış 151 resim, 1978 – 2003 yılları arasında yapılmış 8 performans, 1971 – 1975 yılları arasında yapılmış 10 enstalasyon ve 1976 yılına ait birkaç fotoğraf yer almaktadır (Grey, 2021b). Sanatçının web sitesinde yer alan toplam 172 sanatsal çalışmanın yaklaşık %88'inin resim olduğu ve bu resimlerin de neredeyse hemen hepsinin geometrik şekiller içerdiği görülmektedir.

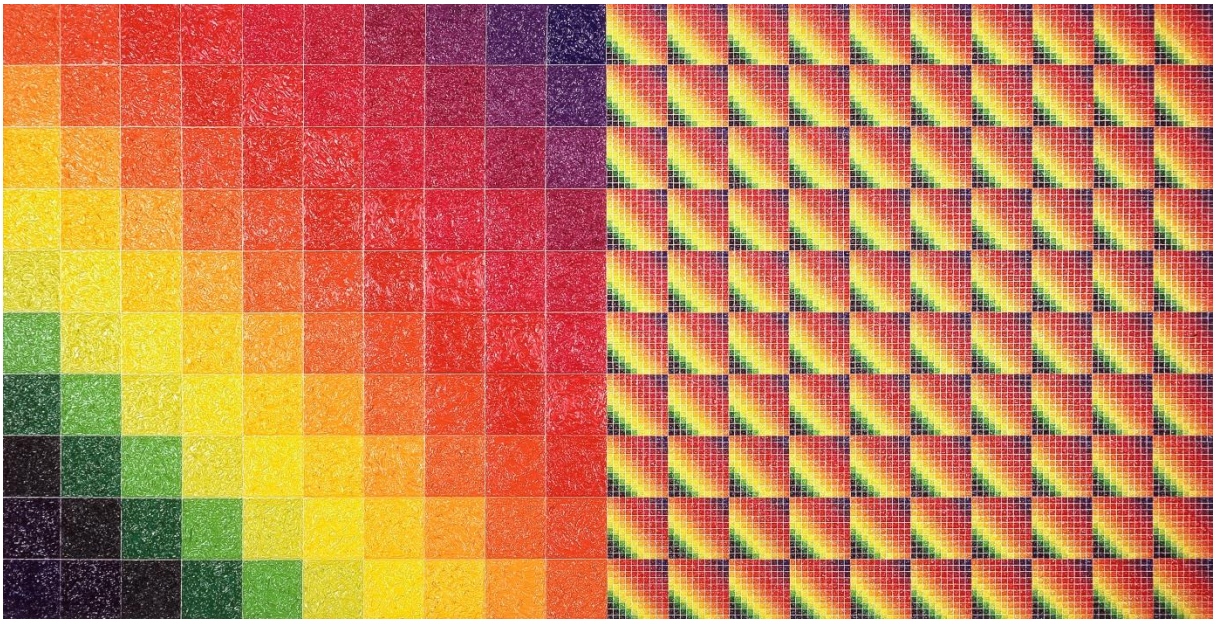

Görsel 9. Allyson Grey, 1987, *Tek ve Çok / One And Many,* ahşap panel üzeri yağlıboya, 36 x 72 inç
Grey, 2020.

1980'li yıllardan itibaren neredeyse her resminde geometrik şekiller kullanan Grey, geometrik şekiller aracılığıyla "Kaos, Düzen ve Gizli Yazı" kavramları birlikteliğinden meydana gelen dünya görüşünü yansıtmaktadır. Görsel 9'da yer alan 1987 yılında yapılmış *Tek ve Çok* isimli resimde, sanatçının resimlerinin karakteristik bir özelliği olan yüzey bölümlendirmesi ve prizmadan kırılan ışık spektrumunda yer alan renkler ile renklendirmesi yalın bir biçimde izlenmektedir. Tuval boyutu 36 x 72 inç bir dikdörtgen olan söz konusu resim yüzeyi, ortadan ikiye bölünerek 36 x 36 inç iki kare meydana getirilmiş, bu karelerden soldaki kare de kenar boyutları 10 eşit parçaya ayırılacak şekilde hesaplanarak bölümlendirilmiştir. Kenar uzunluğu üzerinde birbirine eş aralıklarla yer alan 10 nokta belirlenmiş ve bu noktalardan dikey ve yatay düzlemde yüzey alanı sınırları içerisinde çizgiler geçirilmiştir. Sonuç olarak kare yüzey, içerisinde 100 adet birbirine eş küçük boyutlu karenin yer aldığı bir tür ızgara halini almıştır. Sanatçı, yüzeyi bir ağ gibi kaplayan bu kareleri diyagonal düzlemde birbirine komşu her bir kare aynı renk olacak şekilde renklendirmiştir. Bu renklendirme, bir rengin açıktan koyuya değerlerini içeren şekilde yapıldığından renk geçişleri bir dalga etkisi uyandırmaktadır. Görsel 9'un sağ tarafında yer alan karenin kendi içerisinde daha küçük karelere bölümlendirilmesi yöntemi ile bu dalga etkisi tüm yüzeyde yer alan her bir kare içerisinde izlenmektedir.

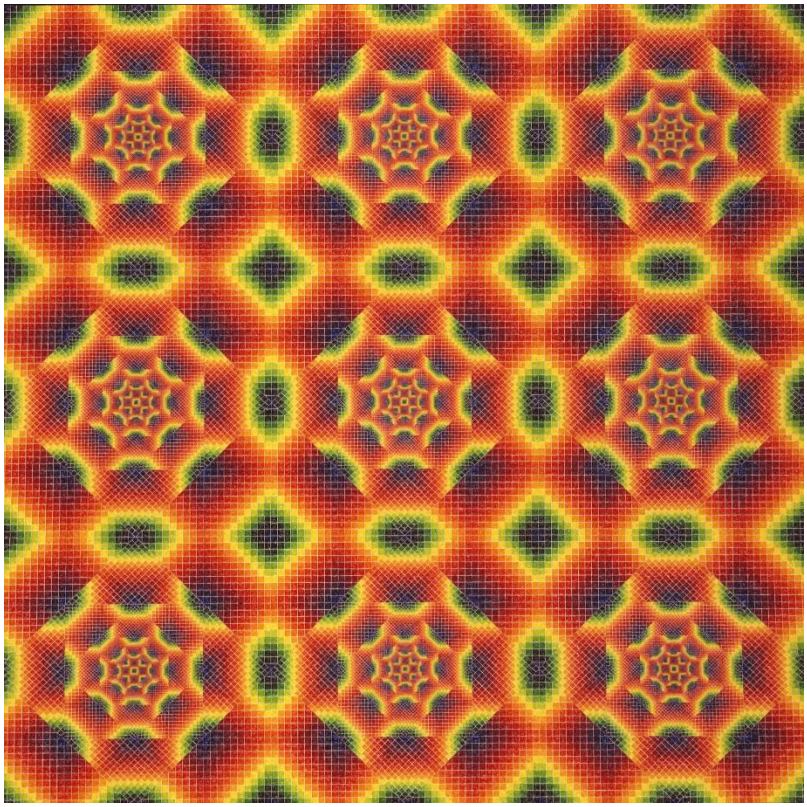

Görsel 10. Allyson Grey, 1988, *Indra'nın Mücevher Ağı / Jewel Net of Indra,* ahşap panel üzeri yağlıboya, 40 x 40 inç
Grey, 2020.

Görsel 9'da yalın bir halde izlenen yüzey alanının kendi içerisinde karelere bölünmesi ve bu karelerin diyagonal düzlemde renklendirilmesi yönteminin, Grey'in sanatsal yaratıcılığı üzerinde olumlu bir etki sağlayarak *Indra'nın Mücevher Ağı* isimli Görsel 10'da yer alan resimdeki geometrik şekillere dönüşmesi izlenmektedir. Resimde yer alan simetrik şekillerin resmin yüzeyi üzerinde sonsuzluğa uzanan bir tür ışıltılı bir ağ ördüğünden söz edilebilmektedir. Resimde, üst üste kesilip yapıştırılmış izlenimi veren simetrik şekilde düzenlenmiş, baklava

kesimini anımsatan özgün geometrik şekiller görülmektedir. Bu geometrik şekillerin, resim yüzeyinin her bir kenarı üzerinde birbirine eş uzaklıkta bulunan üç noktanın belirlenmesi ve bu noktaların dikey ve yatay çizgisel düzlemde bir araya gelmesi yoluyla oluştuğu anlaşılmaktadır. Resim yüzeyinde bu yolla oluşmuş üç adet üstte, üç adet adet ortada üç adet de tabanda yer alan özgün geometrik şekillerin bulunduğu görülmektedir.

Görsel 10'da yer alan resimde dikey ve yatay düzlemde bir araya gelerek bir tür ağ oluşturan özgün geometrik şeklin bir birimi Grey'in *Yeni Düzen I* isimli Görsel 11'de yer alan resminde daha detaylı bir biçimde izlenmektedir. Sanatçının pek çok resminde kullandığı, söz konusu görselde yer alan bu geometrik şekil, resim yüzeyinin sistematik bir biçimde kendi içerisinde karelere bölünmesi ve renklendirilmesi mantığına dayanmaktadır. Sanatçının tuval yüzeyinde uyguladığı bölümlendirmelerin bir aşamasına dair şema Görsel 12'de izlenmektedir. Söz konusu şemanın, resim yüzeyinde yer alan en büyük karenin orta noktalarının her bir kenar üzerinde tespit edilmesi ile gelişim gösterdiği görülmektedir. Resim yüzeyi olan büyük karenin orta noktaları, komşu olan kenarlar arasında diyagonal bir düzlemde birbirine bağlanmıştır. Bu birbirine bağlama resim yüzeyinin her bir köşesinde yatay ve dikey düzlemde simetrik üçgenler meydana getirmiştir. Resim yüzeyinin kenarlarında oluşan bu üçgenler bir araya gelerek, köşeleri resim yüzeyinin ortasında yer alan, baklava dilimi olarak da yorumlanabilecek bir eşkenar dörtgen oluşturmuştur. Bu eşkenar dörtgen de kenar uzunlukların orta noktası belirlenerek, birbirine komşu kenarların yatay ve dikey düzlemde bir araya gelmesi ile eşkenar dörtgen içerisinde yer alan kare biçimini meydana getirmiştir. Bu işlemin tekrarlanması ile merkeze doğru küçülen, iç içe geometrik şekiller oluşturulmuştur.

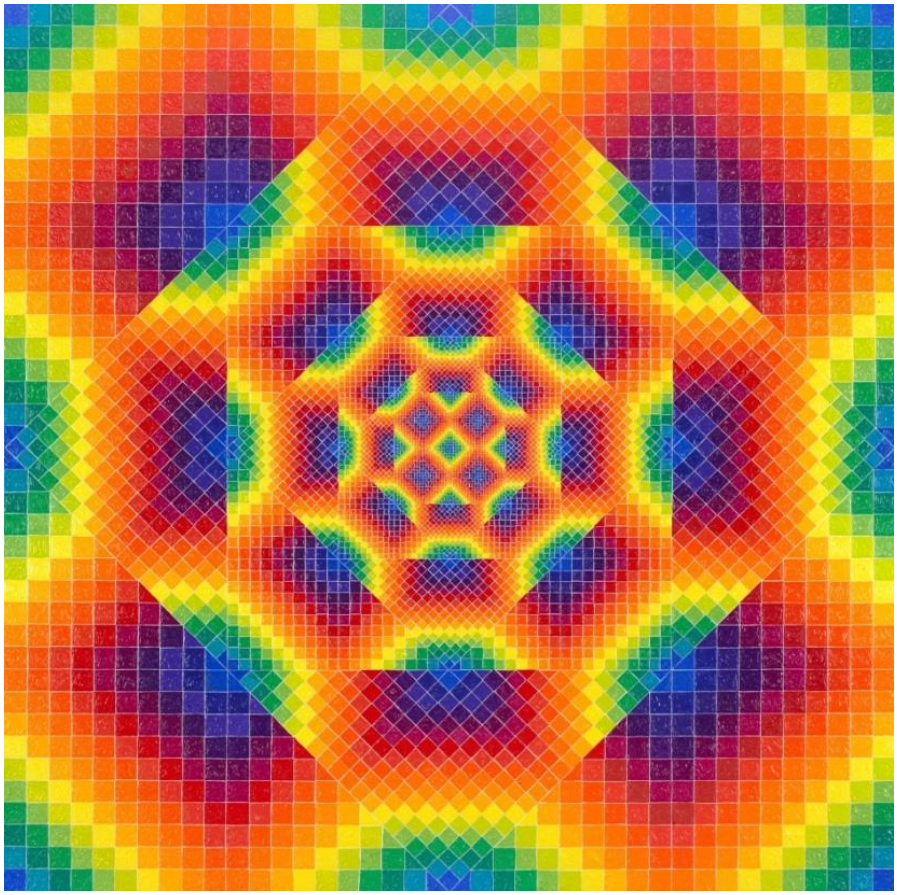

Görsel 11. Allyson Grey, 2019, *Yeni Düzen I / New Order I,* tuvale yağlıboya, 48 x 48 inç Grey, 2020.

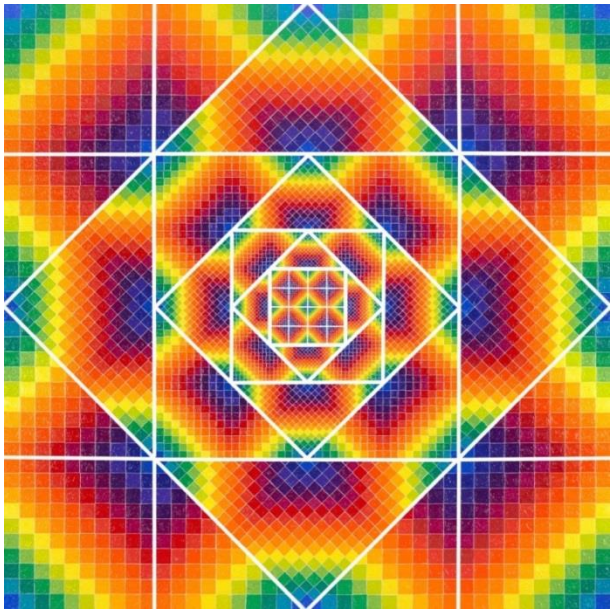

Görsel 12. Allyson Grey, 2019, *Yeni Düzen I / New Order I,* resim üzerinde yer alan geometrik şekillerin şeması

Görsel 12'de yer alan şemada beyaz çizgi ile sınırlandırılmış her bir alanın, kendi içerisinde karelere bölündüğü izlenmektedir. Kompozisyon şemasında beyaz çizgi ile belirtilmiş her bir alanı kendi içerisinde farklı ölçeklerde eş karelere ayıran sanatçı, yüzeyde yer alan her bir kareyi spektrumda yer alan renklerle sistematik bir biçimde renklendirmekte ve bu renklendirme yöntemi ile resim yüzeyinde özgün bir geometrik şekil oluşturmaktadır. Grey'in web sitesinde düzen kavramı ile ilişki olan bu özgün geometrik şekilin yedi katmanlı bir ızgara olarak Nirvana, Cennet veya Sonsuz İlahi olarak adlandırılan, mistik birliğin aşkın hallerinde deneyimlenebilen görünmez mutluluk aleminin saflığını ve mükemmelliğini sembolize ettiği belirtilmektedir (Grey, 2021c).

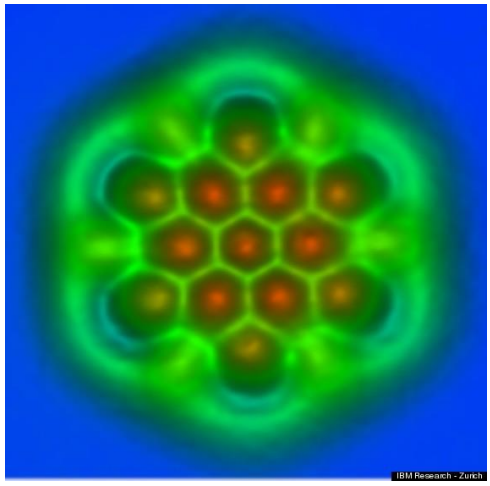

Görsel 13. Mikroskobik görüntü altındaki nanografen molekül yapısı (Görsel hakkı IBM Research - Zürih)
Pyhs Org. Erişim: 15.02.2021 t.ly/qkRV

Allyson'un resimlerinde yer alan Görsel 10 ve Görsel 11'de yer alan çok boyutlu özgün geometrik şeklin, nanografen molekülü ile benzerliği açısından doğanın bir yansıması olduğu görülmektedir. Görsel 13'de, IBM bilim adamlarınca yakalanmış nanografen molekülünün detaylı mikroskobik görüntüsü yer almaktadır (IBM, 2012). Merkezde bir altıgen ve bu altıgenin kenarlarına bağlı altı eşit altıgenin görüldüğü bu molekül yapısının yaşanılan dünyanın keşfedilmiş en küçük görsellerinden birisi olarak yaşamın ilerleyişini ve sonsuzluğunu sembolize ettiğinden söz etmek mümkün görünmektedir.

Kaos, düzen ve gizli yazı kavramları ışığında oluşan dünya görüşünü resimleri aracılığıyla görünür kılan Grey resimlerinin şu prensiplere dayandığını belirtmektedir:

> Yaşam, küçük hücre sistemlerinden ya da ışık / enerji sistemlerinden meydana gelmektedir. Resimlerdeki her bir kare insan bedenindeki hücreler gibidir ve spektrum bir sistemdir. Yaşam, resimlerimde sembolik olarak tasvir edilen düzen ve kaostan oluşmaktadır. Düzen, birbirine bağlı her şeyin deneyimlenmesi; kaos da entropi ve düzenin çözülmesidir. Gizli yazı tüm iletişimi ve yaratıcılığı - kutsal metinlerce işaret edilen dilin ötesindeki tanımlanamaz gerçekliği – sembolize etmektedir (Grey, 2021a, p. 18).

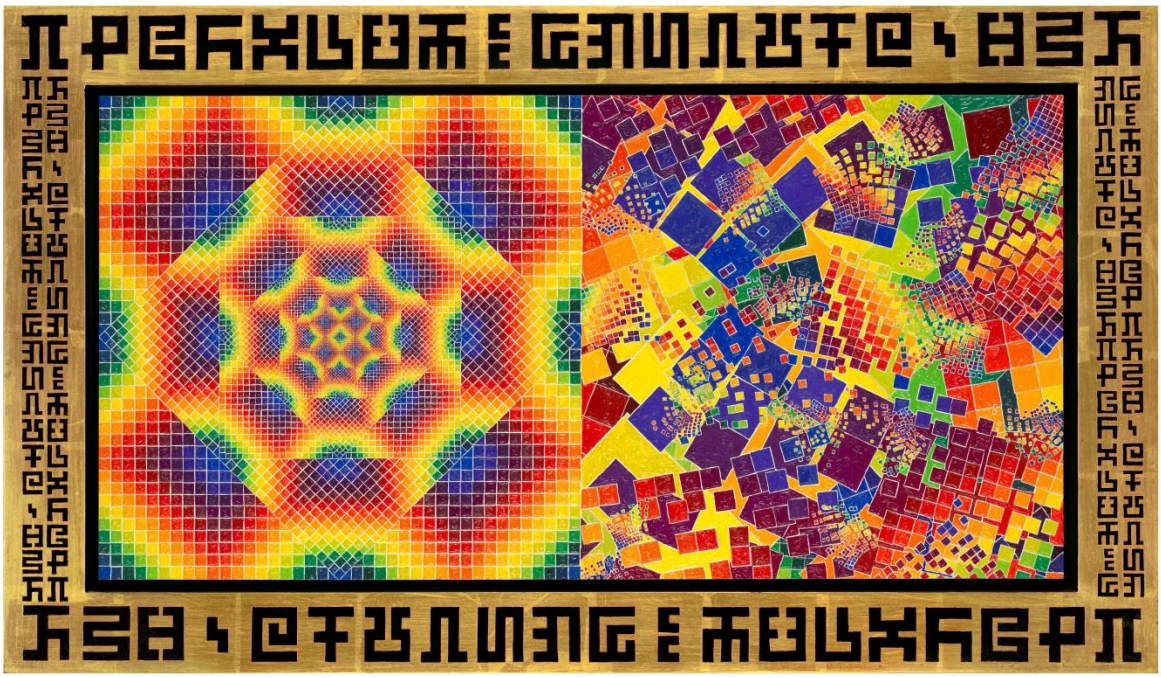

Görsel 14. Allyson Grey, 2009, *Kaos Düzen Gizli Yazı*, tahta tuval üzerine karışık teknik, 15 x 25 inç
Grey, 2020.

Görsel 14'de *Kaos Düzen Gizli Yazı* isimli resimde eser isminden de anlaşılacağı üzere kaos, düzen ve gizli yazıyı sembolize eden geometrik şekiller bir arada kullanılmıştır. Söz konusu görselin sağ tarafında kaos, sol tarafında düzen ve resmin etrafını çevreleyen gizli yazı yer almaktadır. Tahta tuval üzerine yapılan resimde, resim yüzeyi olan dikdörtgenin dikey düzlemde ortadan ikiye bölünmesi ile iki eş kare meydana getirilmiştir. Bu karelerden sağda yer alan kare doğaçlama yoluyla oluştuğu izlenimi veren kendi içerisinde özgür bir bölünmeye sahiptir. Söz konusu bu sağdaki kare içerisinde, soldaki karede görülen düzenli ve sistematik bir bölünmenin zıttı bir durum söz konusudur. Gelişigüzel birbiri üzerine dağılmış farklı boyutlarda karenin yer aldığı bu kare kaosu simgelerken, resmin sol tarafında yer alan kare de düzeni sembolize etmektedir ve resmin çevreleyen gizli yazı dilin ötesindeki telafuz edilemeyen gerçekliği sembolize etmektedir.

Görsel 15'de yer alan *Telafuz Edilemeyenin İmparatorluğu* isimli resimde Grey'in, düzen ve gizli yazı kavramlarını sembolize eden geometrik şekillerin bir arada yer alışı izlenmektedir. Sanatçının 1970'lerden

itibaren gizli yazı olarak tanımladığı yazı, özgün geometrik şekillerden oluşan harflerden meydana gelmektedir. Özgün geometrik şekillerden meydana gelen bu harfler resim yüzeyinde eşit aralıklara sahip 5 farklı yatay çizgisel düzleme sahip satır üzerinde yer almaktadır. Resimdeki söz konusu harfler, Grey resimlerinin üslupsal bir özelliği olan geometrik şekiller ile birleşerek resim yüzeyinde boyutluluk meydana getirmektedir. Farklı boyutlarda farklı ışık etkilerine sahip harfler, resmin içerisinde izleyici gözün hareketine bağlı olarak algıda çeşitlilik yaratmaktadır. Resimde yer alan her bir harfin oluşturduğu geometrik şekillerin, üzerinde bulunduğu yüzeyde yer alan karelerin spektrum renkleri ile renklendirilmesine bağlı olarak kendi içerisinde boyutluluk kazanmaktadır. Sonuç olarak resim yüzeyinde birbirinden farklı geometrik şekiller oluşmakta ve bu geometrik şekiller birbiri ile ilişki içerisine girerek resmin genelinde farklı bir hava oluşturmaktadır.

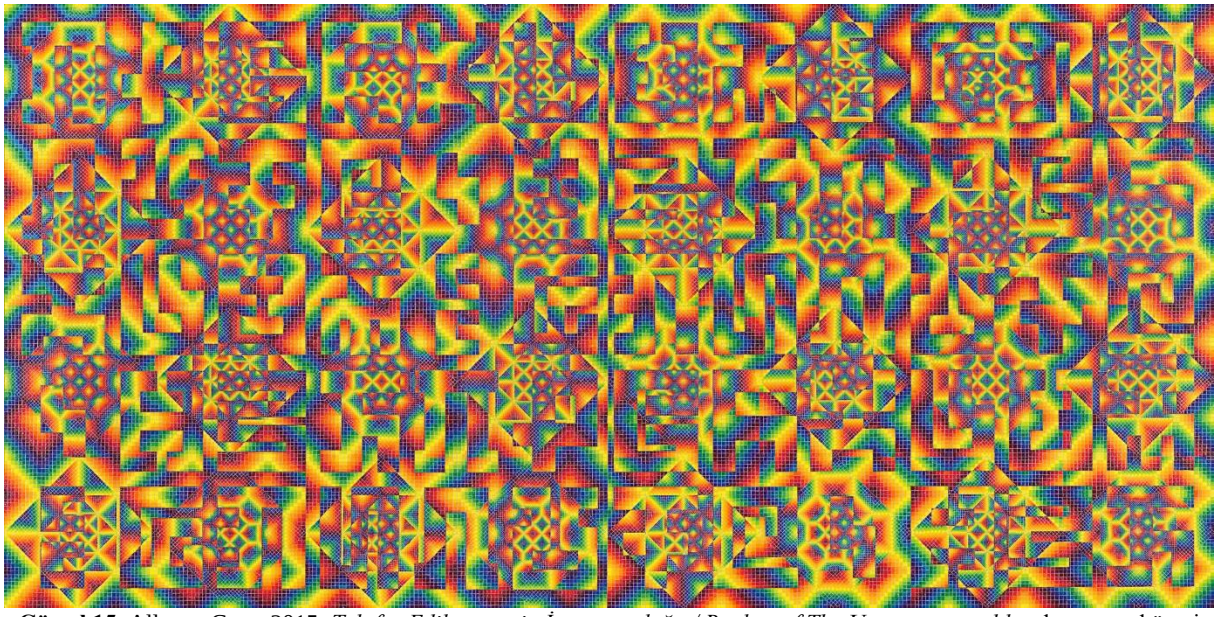

Görsel 15. Allyson Grey, 2015, *Telafuz Edilemeyenin İmparatorluğu / Realms of The Unpronounceable,* ahşap panel üzeri yağlıboya, 24 x 48 inç
Grey, 2020.

Sanatçı Grey'in resimlerinden bazıları birkaç haftada biterken, *Telafuz Edilemeyenin İmparatorluğu* isimli resimde olduğu gibi bazıları da birkaç yıl sürebilmektedir. Titiz bir sürecin sonucu olduğu izlenen söz konusu bu resmin çizimi 9 ay, boyaması da yaklaşık 2 yıl sürmüştür (Aktaran: Hutsell, 2021). Sanatçı söz konusu bu resminde olduğu gibi, pek çok resminde resim malzemesi olarak yağlıboya, ince uçlu fırça ve tahta tuval tercih etmektedir. Tuvalleri boyamadan önce ilk aşama olarak sanatçı, kurşun kalem ya da kuruboya kalemi kullanarak resim yüzeyini bölümlendirmekte, çizim işlemi tamamen bittikten sonra da renklendirmektedir (Grey, 2021a, p. 18).

Sonuç

Yapılan araştırma sonucu geometrik şekillerin, neredeyse başlangıcından itibaren resim sanatı içerisinde yer aldığı tespit edilmiştir. Resim sanatının var olması için boya malzemesinin keşfinin gerekliliği göz önünde bulundurulmuş, bu nedenle insanoğlunun ilk boya malzemelerinin izi sürülmüştür. Yer verilen bilim adamları görüşleri doğrultusunda, insanoğlunun ilk boya malzemelerinin erken örneklerinin Afrika Orta Taş Çağı'na tarihlendiği anlaşılmıştır. Araştırmanın birinci bölümünde örnek gösterilen Afrika Orta Taş Çağı'na ait okr taşı üzerinde yer alan geometrik şekiller, resim sanatının geometrik şekiller aracılığıyla gelişim gösterdiği düşüncesini mümkün kılmıştır. Bu geometrik şekillerin birer karalama olup olmadığı konusunda yeterince kanıt bulunmadığı anlaşılmış olsa da geometrik şekillerin boya malzemelerinin ilk örnekleri üzerinde yer alıyor olması konu açısından dikkate değer bulunmuştur.

Figür betimlemesinde çeşitlemenin görülmesi dolayısıyla resim sanatının gelişim gösterdiği söylenebilen Avrupa Buzul Çağı döneminde, mağaralarda yer alan geometrik şekillerin anlamı olan birer sembol olarak kullanıldığı anlaşılmıştır. Genevive von Petzinger'in araştırmasının aydınlattığı konu ile Avrupa Buzul Çağı'nda görülen geometrik şekillerin birer karalama olmaktan öte binlerce yıl iletişimi mümkün kılan semboller olduğu izlenmiştir. Resim sanatında sembollerin ve figür betimlemelerinin birlikte görülmeye başlandığı Antik Mısır Sanatı'ndan itibaren geometrik şekillerin resim kompozisyonunun bir parçası haline geldiği görülmüştür. Binlerce yıl önce bir boya malzemesi olan okr taşı üzerinde yer alan geometrik şekillerin Antik Mısır dönemi resimlerinde de gözlenmesi ile resim sanatının geometrik şekiller aracılığıyla gelişim gösterdiği düşüncesi sağlamlık kazanmıştır. Figür betimlemelerinde gerçeğe yakınlığın görüldüğü Rönesans Sanatı ile birlikte geometrik şekillerin, tuval kenar uzunluklarının birbirleri ile oranına bağlı olarak çeşitlendiği ve resim kompozisyonunun önemli bir unsuru olarak kullanıldığı tespit edilmiştir.

Binlerce yıllık resimsel bir geleneğin bir parçası olarak nesilden nesile aktarılan geometrik şekillerin halen kullanılmakta olduğu sanatçı Allyson Grey resimleri ile örneklendirilmiştir. Allyson Grey hakkında yapılan araştırma sonucu sanatçının resim, enstalasyon, performans ve fotoğraf olmak üzere farklı disiplinlerde sanatsal üretimlerde bulunduğu görülmüştür. Sanatçının web sitesinde yer alan sanat eserlerinin %88'inin resim olduğunun gözlenmesi sonucu, sanatçı için resim yapmanın bir tutku olduğu sonucuna varılmıştır. Sanatçının 1980'li yıllardan itibaren resimlerinde sıklıkla geometrik şekiller kullandığı tespit edilmiştir. Grey'in 40 yıldır geometrik şekilleri kullanarak sanatsal üretimlerde bulunmasının bir sonucu olarak geometrik şekillerin resimsel yaratıcılık üzerinde etkili olduğu düşüncesi gelişim göstermiştir.

Araştırmada Grey'in farklı dönemlerden 5 resmi incelenmiştir. Grey'in *Tek ve Çok* isimli resminde yalın bir halde izlenen yüzey üzerindeki geometrik bölümlendirmelerinin, *İndra'nın Mücevher Ağı*, *Yeni Düzen I*, *Kaos – Düzen ve Gizli Yazı*, *Telafuz Edilemeyenin İmparatorluğu* resimlerinde yaratıcı bir biçimde çeşitlendiği izlenmiştir. *Tek ve Çok* isimli resimde görülen kare şekillerin diyagonal düzlemde spektrum renkleri ile renklendirildiği yalın ifade, *İndra'nın Mücevher Ağı* isimli resimde ışıltılı bir ağ olarak yorumlanabilen çok boyutlu geometrik şekiller içerecek biçimde gelişim göstermiştir. *İndra'nın Mücevher Ağı* isimli resimde görülen ışıltılı ağı meydana getiren geometrik şekillerin bir parçası sanatçının *Yeni Düzen I* isimli resminde yalın bir şekilde görülmüştür. Söz konusu resmin yüzeyinde yer alan geometrik şeklin incelenmesi ile sanatçı için tuval yüzey kenarlarının orta nokta noktalarını belirlemenin, sanatçının özgün geometrik şekillerini yaratması açısından önemli bir basamak olduğu anlaşılmıştır. *Kaos, Düzen ve Gizli Yazı* isimli resimde, Grey'in kaos kavramını sembolleştirmek için kendi içerisinde rastgele dağıldığı izlenimi veren, tuval kenar uzunluklarının orta noktalarına bağlı olarak oluşturulmayan özgür bir kompozisyon mantığında kare şekilleri kullandığı görülmüştür. *Telafuz Edilemeyenin İmparatorluğu* isimli resimde, sanatçının tuval kenarlarının birbirleri ile oranına bağlı olarak kurallı bir bölümlendirme yaptığı ve gizli yazı olarak tanımladığı yazısını bu bölümlendirmeler üzerinde geometrik olarak biçimlendirdiği izlenmiştir.

Tuval yüzeyi üzerinde titiz bir hesaplama yaparak yüzeyi bölümlendiren ve bölümlendirdiği alanları spektrum renkleri ile sistematik bir biçimde renklendiren Grey bu özgün yüzey bölümlendirmesi ve renklendirmesi yoluyla her bir resminde farklı bir görünüm oluşturmaktadır. Tuval yüzeyini kendi içerisinde özgün bir şekilde karelere bölen sanatçı, elde ettiği kareleri sistematik bir şekilde spektrum renkleri ile renklendirme yöntemi ile çok boyutlu ve özgün geometrik şekiller yaratmaktadır. Grey'in ince bir işçilikle meydana getirdiği geometrik şekilleri, sanatçının dünya görüşü olan kaos, düzen ve gizli yazı kavramlarının sembolik birer görünümü olmaktadır. Sonuç olarak, sanatçının resimlerinin, binlerce yıllık resim sanatı geleneğinin önemli bir parçası olan geometrik şekiller aracılığıyla yaşam içinde var olan kaosu, düzeni ve telaffuz edilemeyen Tanrısal dili sembolize ettiği görülmüştür. Doğanın kendine has niteliklerinin bir yansımasının görüldüğü Grey'in resimleri, sonsuzluğa uzanan bir tür ışıltılı ağ olarak yorumlanmıştır. Binlerce yıllık resimsel geleneğin değişmez bir parçası olan geometrik şekiller aracılığıyla özgünlüğe ulaşmış bir sanatçı örneğinin incelenmesi ile geometrik şekillerin hemen tüm sanatçıların sanat yaşamlarında onların yaratıcılığı açısından faydalı olabileceği görülmüştür. Ek olarak, araştırma süresince Allyson Grey hakkında yazılmış Türkçe bir kaynağa rastlanmaması dolayısıyla yapılan bu araştırmanın, bilim sanat literatürüne katkı sağlamak açısından önem arz edeceği düşünülmüştür.

Kaynaklar

Bigalı, Şeref. (1999). *Resim Sanatı*. Türkiye İş Bankası.

Cosm. (2021). Team – Directors içinde. https://www.cosm.org/vision/team Erişim: 03.01.2021

Eren, Fadıma. (2020). 20.Yüzyıl'dan Günümüze Plastik Sanatlarda Geometrik Biçimlemeler. Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Heykel Anasanat Dalı, Erzurum.

Grey, Allyson. (2020, 24 Eylül). Neslihan Öztürk Bütow'un kişisel iletişimi.

Grey, Alex. (2021). The Beginning içinde. https://www.alexgrey.com/cosm Erişim: 03.01.2021

Grey, Allyson. (2021a). About Allyson Grey içinde. https://www.allysongrey.com/about Erişim: 03.03.2021

Grey, Allyson. (2021b). The Art of Allyson Grey. https://www.allysongrey.com/art Erişim: 06.01.2021

Grey, Allyson. (2021c). Chaos, Order & Secret Writing. https://www.allysongrey.com/ Erişim: 04.01.2021

Google. (2021). Allyson Grey. https://g.co/kgs/zGeQVr Erişim: 03.01.2021

Hutsell, Melissa. (2021). Q&A With Renowned Visionary Artists Alex and Allyson Grey https://theemeraldmagazine.com/alex-grey-cannabis-art/ Erişim: 03.01.2021

IBM (2012, 13 Eylül). In world's first, atomic force microscope sees chemical bonds in individual molecules. https://phys.org/news/2012-09-world-atomic-microscope-chemical-bonds.html Erişim: 07.07.2020.

Kandinsky, Wassily. (1981). *Sanatta Manevilik Üzerine*.(çeviri: Ahmet Necati Bigalı). İzmir: Klişe.

Henshilwood, Christopher S.; d'Errico, Francesco.; Watts, Ian. (2009). Engraved ochres from the middle stone age levels at Blombos Cave, South Africa. *Journal of human evolution*, 57(1), 27-47.

Von Petzinger, Genevive. (2015). Why Are These 32 Symbols Found In Ancient Caves All Over Europe. https://www.ted.com/talks/genevieve_von_petzinger_why_are_these_32_symbols_found_in_ancient_caves_all_over_europe/transcript#t-555301 Erişim: 16.02.2021

Seawright, Caroline. (2014). Why is there ongoing debate about the significance of the African middle stone age record? https://www.researchgate.net/publication/274837664_ARC3PAL_Essay_Ochre_and_the_African_middle_stone_age_record Erişim: 05.02.2021

Turani, Adnan. (1978). *Resimde Geometri: İşlemleri-sorunları*. Türkiye İş Bankası.

Türk Dil Kurumu Sözlükleri (2021). Güncel Türkçe Sözlük içerisinde. https://sozluk.gov.tr/ Erişim: 26.01.2021

Wikipedia.(2021a) https://tr.wikipedia.org/wiki/Geometrik_%C5%9Fekil Erişim: 26.02.2021

Wikipedia. (2021b). https://tr.wikipedia.org/wiki/%C3%87okgen Erişim: 26.1.2021

GEOMETRIC SHAPES IN ALLYSON GREY'S PAINTINGS

Neslihan Öztürk Bütow

ABSTRACT

Allyson Grey, who draws attention among contemporary artists, often uses square shapes in her paintings and creates unique geometric shapes with these square shapes. To understand how these original geometric shapes that are the characteristic of Grey's paintings be formed and to determine their historical significance, it is aimed to analyze the artist's paintings. In parallel with this purpose, the information obtained through the qualitative research method about geometric shapes and Grey's paintings were presented in two main chapters. In the first chapter of this research, the place of geometric shapes in the art of painting was explained. In the second chapter, Grey's unique geometric shapes were exemplified in terms of form, technique, and artistic expression. As a result, it is observed that geometric shapes exist as a part of the history since prehistoric times in the art of painting and they have an important role in the composition of painting since Ancient Egypt. It is understood that Grey portrays infinity and ensures the continuity of the artistic creation through thousands of years old geometric shapes. Besides, it is thought that this research would be an important source for future researches, because of not enough evidence about Allyson Grey's art in Turkish.

Keywords: Allyson Grey, geometric shapes, art, painting